

การพัฒนาศักยภาพอัตลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองโบราณชากังราว

The Potential Development of Creative Tourism Identity in Chakangrao

Suprapa Somnuxpong
Chiang Mai University

บทคัดย่อ

จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่อยู่ภาคเหนือตอนล่างเป็นเมืองโบราณตั้งแต่สมัยสุโขทัยมีอายุมากกว่า 700 ปี มีอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเป็นหนึ่งในมรดกโลกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย (Cultural World Heritage) ยังมีเมืองโบราณที่มีคนอาศัยอยู่และมีความสำคัญจำนวนมาก เช่น เมืองโกสัมพินี เมืองไตรตรึงษ์ เมืองคณฑี เมืองนครชุม เมืองเทพนคร เป็นต้น และในปัจจุบันก็มีรูปแบบของการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่คือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สร้างสรรค์ (Creative Tourism)

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาโดยวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์และสังเกตผู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ หัวหน้าชุมชนและประชาชนเพื่อได้ทราบศักยภาพของเมืองโบราณ เมืองโกสัมพินี เมืองไตรตรึงษ์ เมืองคณฑี เมืองนครชุม เมืองเทพนคร และเมืองบางพาน ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมของวิถีชีวิตชุมชนที่นักท่องเที่ยวสามารถไปเรียนรู้เกิดเป็นกิจกรรมตลอดทั้งปี ชุมชนจะสามารถใช้การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในชุมชนและผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ และเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้พัฒนาหรือได้ใช้ศักยภาพหรือความสามารถด้านแนวคิดสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามามีส่วนร่วมในวิถีชุมชนและเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้กับผู้คนในพื้นที่ และเกิดเป็นกิจกรรมตลอดทั้งปีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหลักของจังหวัดกำแพงเพชร

คำสำคัญ : เมืองโบราณ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วม ศักยภาพ อัตลักษณ์

Abstract

Kamphaeng Phet Province is located in the Northern part of Thailand and it is also a historic town since Sukhothai period over 700 years. Kamphaeng Phet historical park is a part of cultural Thailand World Heritage. It has an ancient city inhabited and many major cities such as Kosamphi city, Trai Trueng city, Khontee city, Nakorn Chum city and Thepnakorn city. At the present time, there is a new concept of tourism which is called the creative tourism.

The research is conducted by a quantity research method and qualitative research method, such as interviewing and observation from the relevant government agencies, academics, community leader and some concerned citizens who are aware of the potential

of the ancient city, for example Kosamphi city, Trai Trueng city, Khontee city, Nakorn Chum city and Thebnakorn city, includes the activities of the community lifestyle where visitors can learn to be a year-round activities in the local sites This creative tourism concept can be applied as a tool to maintain the balance between the side effects of tourism to the community and the benefit that the community gains. Therefore, the tourists and the local people can develop their potential and abilities, including increase their experience from participating with one another in the communities. These activities can also be employed to promote the tourism in the province of Kamphaeng Phet throughout the year.

Keywords : historic town, creative tourism, participation, potential, identity

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและทำให้เกิดรายได้ต่อเศรษฐกิจของประเทศและชุมชน การคาดการณ์จากองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : UNWTO) ได้มีการพยากรณ์ว่าปี 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นนิยมส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มภูมิภาคตะวันออก และแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นจุดหมายการท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ผู้นิยมเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้น (Minister of Tourism and Sport, 2012) ซึ่งองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะประกอบไปด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องหลายประเภทด้วยกันเช่น ธุรกิจร้านอาหารของที่ระลึก โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร ระบบการขนส่ง สถานที่ท่องเที่ยว

นอกจากนั้นในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะประกอบไปด้วยหลายหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันที่เรียกว่า Stakeholder หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการหรือพัฒนาแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว เช่น หน่วยงานภาครัฐทางด้านทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรม หน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น หรือกลุ่ม NGO เป็นต้น และปัจจัยการที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการมาศึกษาในเรื่องของความแตกต่างในทรัพยากรทางวัฒนธรรมและแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ ที่แตกต่างจากภูมิสำเนาของตน

ประเทศไทยก็เป็นประเทศที่มีความอุดมทางทรัพยากรทั้งทางศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และมีอัตลักษณ์มรดกความเป็นไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ ทำให้เป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในประเทศไทย โดยเส้นทางส่วนใหญ่เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเที่ยวในประเทศไทยมักจะเดินทางเป็นระยะยาวต่อเนื่องในการเชื่อมต่อกันจากภาคกลางไปภาคเหนือ หรือภาคอีสาน เส้นทางที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมากที่สุดจากภาคกลางไปภาคเหนือมี 2 เส้นทาง เส้นทางแรกคือ กรุงเทพฯ ลพบุรี ชัยนาท กำแพงเพชร สุโขทัยและเชียงใหม่และเส้นทางที่สองคือกรุงเทพฯ อยุธยา กำแพงเพชร สุโขทัย เชียงใหม่ และเชียงใหม่ (Somnuxpong, S, 2007) ซึ่งส่วนใหญ่ที่นักท่องเที่ยวจะมีศึกษาเกี่ยวกับทางด้านวัฒนธรรมเป็นหลักซึ่งแสดงดังภาพ

Tourism Route (most popular at present)

1. Bangkok → Lopburi → Chaingmai → Kamphaengphet → Sukhothai → Chiangrai
2. Bangkok → Ayutthaya → Kamphaengphet → Sukhothai → Chiangmai → Chiangrai

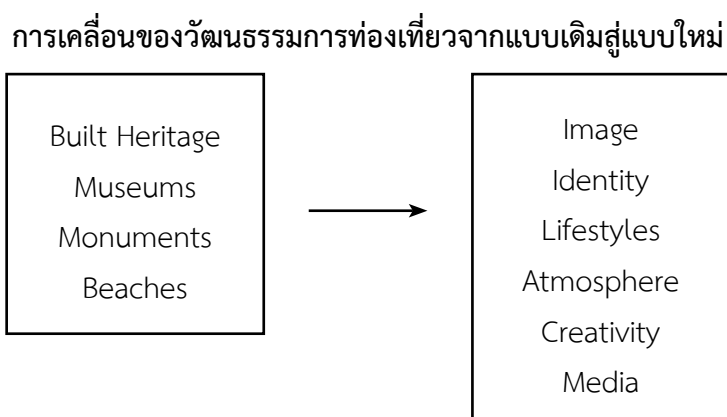

รูปที่ 1 เส้นทางที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาเที่ยวในประเทศไทยจากภาคกลางไปภาคเหนือ
ที่มา : Somnuxpong, S. (2007)

ซึ่งจากเส้นทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเที่ยวจะสังเกตว่าได้ผ่านมาที่จังหวัดกำแพงเพชร แต่นักท่องเที่ยวจะไม่ได้ค้างคืนเพียงแค่นั่งผ่านไปจังหวัดทางสุโขทัยและขึ้นไปทางภาคเหนือเชียงใหม่และเชียงราย ซึ่งจังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่อยู่ภาคเหนือตอนล่างเป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญตั้งแต่สมัยสุโขทัยมีอายุมากกว่า 700 ปี มีอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเป็นหนึ่งในมรดกโลกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย (Cultural World Heritage) จากองค์กร UNESCO ร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ซึ่งจังหวัดกำแพงเพชรมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวภายในค่อนข้างน้อยมาก อาจจะด้วยความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ไม่ได้เป็นเมืองหลัก แต่มีสถานะเป็นเมืองหน้าด่านมีหน้าที่เป็นเมืองหน้าลูกหลวงคอยปกป้องเมืองหลวง

ในความเป็นเมืองโบราณนั้นมีเมืองที่มีคนอาศัยอยู่ (Living Monument) และมีความสำคัญจำนวนมาก เช่น เมืองโกสัมพีนคร เมืองไตรตรึงษ์ เมืองคณฑี เมืองนครชุม เมืองเทพนคร บางพาน เป็นต้น

และในปัจจุบันก็มีรูปแบบของการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ คือ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ที่เน้นให้นักท่องเที่ยวทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับคนในชุมชนท้องถิ่นโดยโครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวแนวใหม่ของยูเนสโก (UNESCO, 2015) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะทำให้เน้นถึงความผูกพัน (Engaged) มีความจริงแท้ผ่านประสบการณ์ (Authentic Experience) และเป็นการส่งเสริมกิจกรรมที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในลักษณะทางวัฒนธรรมของเมืองที่ไปเยือน (Active Understanding of the Specific Cultural Features of A Place) ซึ่งในประเทศไทยก็ให้ความสำคัญในรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ เพราะเป็นการท่องเที่ยวประเภทที่มีการต่อยอดจากรูปแบบการท่องเที่ยวแบบเดิมที่มีเพียงนักท่องเที่ยวไปถ่ายรูป ไปดูสถานที่ท่องเที่ยว แล้วก็กลับ แต่รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมสามารถเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นได้ตลอดทั้งปี

รูปที่ 2 การเคลื่อนของวัฒนธรรมการท่องเที่ยวจากแบบเดิมสู่แบบใหม่
ที่มา : Wisudthiluck, S. et. al (2012)

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดมาใช้ในการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อการศึกษาศักยภาพเมืองชาگیرาและแนวทางในการจัดการสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและมีกิจกรรมทำตลอดทั้งปีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นวิถีชุมชนเมืองโบราณจังหวัดกำแพงเพชรที่มีอัตลักษณ์และความสำคัญเป็นเมืองโบราณที่ยังมีชีวิตที่สามารถเชื่อมบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ซึ่งเป็นจุดท่องเที่ยวหลักของเมือง บทความของงานวิจัยนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องอัตลักษณ์ชาگیرาจากเมืองลูกหลวงสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะศักยภาพของอัตลักษณ์มรดกวัฒนธรรมของชุมชนโบราณที่มีความสำคัญในอดีตของเมืองชาگیرา
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการนำอัตลักษณ์ของเมืองชาگیرาในฐานะเป็นเมืองลูกหลวงเพื่อใช้ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับจังหวัดกำแพงเพชรในปัจจุบัน

สมมติฐาน

อัตลักษณ์ของเมืองซากังราวในฐานะเป็นเมืองหน้าด่านและมีสถานะเป็นเมืองลูกหลวงของสมัยสุโขทัยสามารถนำมาส่งเสริมการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรได้

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบถึงศักยภาพของอัตลักษณ์มรดกวัฒนธรรมของชุมชนโบราณที่มีความสำคัญในอดีตของเมืองซากังราว
2. ได้แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรโดยนำอัตลักษณ์ของเมืองซากังราวมาพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากร

ขอบเขตของประชากรในการเก็บข้อมูลมีประชากร 2 กลุ่ม คือ

ในด้านของอัตลักษณ์เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มนักวิชาการท้องถิ่นจำนวน 3 คน ประชาชนท้องถิ่น จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ส่วนในด้านของด้านการท่องเที่ยวเป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 3 คน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวด้านที่พักและบริษัทนำเที่ยว จำนวน 5 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 400 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ในการทำวิจัยนี้ใช้เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

1) **แบบสัมภาษณ์** นักวิชาการท้องถิ่น ประชาชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านอัตลักษณ์และนักวิชาการ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้เตรียมประเด็นคำถามที่มีการเตรียมไว้ล่วงหน้าลักษณะของเมืองซากังราว ซึ่งในการศึกษาประกอบไป 5 เมืองย่อย คือเมืองไตรตรังษ์ เมืองคนตี เมืองโกสัมพี เมืองเทพนครและเมืองบางพาน

2) **แบบสอบถาม** ข้อมูลความคิดเห็นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการเส้นทาง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเมืองจังหวัดกำแพงเพชร

เครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In Depth Interview) ประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นเมืองลูกหลวงของเมืองซากังราว (กำแพงเพชร) ด้านการท่องเที่ยวและการตลาดท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับอัตลักษณ์ซากังราวจากเมืองลูกหลวงสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และแบบสอบถาม (Questionnaires) ข้อมูลความคิดเห็นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเมืองซากังราว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ คือ นำประเด็นมาแยกหมวดหมู่จากการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากเชิงประวัติศาสตร์จากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องและแบบสัมภาษณ์ จากนั้นตั้งประเด็นหลักและประเด็นรองของแต่ละหมวดหมู่ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และใช้ทฤษฎีที่สำรวจไว้ในเบื้องต้นมาวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาได้

วิธีการศึกษาแรกเพื่อหาข้อมูล ด้านอัตลักษณ์ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมชุมชน ใช้วิธีการ ดังนี้

1. วิธีการเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวเมืองลูกหลวงในอาณาจักรสุโขทัย เช่น ความเชื่อ วิถีชีวิต วัด โบราณที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของเมืองกำแพงเพชร จากหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสารที่เกี่ยวข้อง

2. วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบ (Semi Structured Interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อค้นหาคำตอบเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และความเป็นมาของเมืองลูกหลวงในอาณาจักรสุโขทัย พร้อมทั้งแนวทางในการพัฒนาจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นี้ โดยมีคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ บุคคลดังต่อไปนี้

ด้านอัตลักษณ์ สัมภาษณ์ นักวิชาการท้องถิ่น ประชาชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน พระสงฆ์

วิธีการศึกษาที่สอง เพื่อหาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงในการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ด้านการท่องเที่ยว สัมภาษณ์ ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย รีสอร์ทนำลัยกำแพงเพชร (สพพ.4) ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุโขทัย ผู้อำนวยการท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) และผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่พักรีสอร์ทและบริษัทนำเที่ยว

สรุปผลการวิจัย

ในงานวิจัยนี้สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็นหลักดังนี้

1. ลักษณะศักยภาพของอัตลักษณ์มรดกวัฒนธรรมของชุมชนโบราณที่มีความสำคัญในอดีตของเมืองซากังราวหรือจังหวัดกำแพงเพชรนั้นมีฐานะในอดีต เป็นเมืองหน้าด่านที่หน้าที่เป็นเมืองลูกหลวงในสมัยสุโขทัยมีความสำคัญทางมรดกวัฒนธรรมเป็นแหล่งแสดงเอกลักษณ์เมืองโบราณที่มีศิลปะและสถาปัตยกรรมผสมผสานระหว่างความเป็นสมัยอยุธยาและสมัยสุโขทัยและมีเมืองโบราณที่ยังมีชีวิต (Living Heritage) มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมีวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่ยังคงอยู่ คือ เมืองไตรตรึงษ์ เมืองคนที เมืองเทพนคร เมืองบางพาน เมืองโกสัมพี ซึ่งมีอัตลักษณ์เฉพาะและมีศักยภาพสามารถพัฒนาเป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตจากชุมชนโบราณในการจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

ในการศึกษาข้อมูลด้านคุณภาพทำให้ทราบศักยภาพอัตลักษณ์ทั้งหมด 5 ชุมชนเมืองโบราณซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเมืองซากังราวในอดีต และมีอัตลักษณ์ที่สำคัญแสดงถึงทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวทางด้านมรดกวัฒนธรรมในส่วนของด้านสังคมและชุมชน ในภาพรวมของทั้ง 5 ชุมชนบางพื้นที่จะมีอาณาเขตที่ติดต่อกัน เช่น เมืองไตรตรึงษ์ เมืองคนทีและเมืองเทพนคร และมีบริเวณส่วนหนึ่งของเมืองที่ติดต่อกับ

แม่น้ำปิง อาชีพหลักของคนในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพเกษตรกร รองลงมาคือการทำนา และค้าขาย และมีบางส่วนของชุมชนที่ยึดอาชีพด้านงานหัตถกรรมจักสานที่แสดงถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาของท้องถิ่น เช่นที่เมืองบางพานอำเภอพรานกระต่ายหรือเป็นกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่เมืองคนตี

ด้านประวัติศาสตร์ในการศึกษาค้นพบความเป็นมาของเมืองซากังราวนั้นมีประวัติความเป็นมา ตั้งแต่สมัยทวารวดี มีเมืองที่สำคัญอยู่ 2 เมือง คือ เมืองไตรตรังษ์ที่บ้านวังพระธาตุ และเมืองคลองเมือง ตำบลโกสัมพี และในสมัยสุโขทัยจะมีจารึกและพงศาวดารที่เป็นหลักฐานที่สำคัญของเมืองซากังราว คือจารึกหลักที่ 1 ที่กล่าวถึงเมืองคนตี จารึกหลักที่ 3 เมืองนครชุม และจารึกเมื่อปี พ.ศ. 1900 มีความว่า “พระยาฤาไทรราชหลานพระยารามราช ได้ราชาภิเษกเป็นท้าวเป็นพระยา ชื่อพระศรีสุริยพงศมหาธรรมราชาธิราช เอาพระศรีรัตนมหาธาตุและพระศรีมหาโพธิ์ มาสถาปนาที่เมืองนครชุมซึ่งแสดงให้เห็นว่ากษัตริย์ ในยุคสมัยนั้นได้ให้ความสำคัญกับเมืองกำแพงเพชรเป็นอย่างมาก ซึ่งมีฐานะเป็นเมืองลูกหลวงในสมัยสุโขทัย นอกจากจารึกที่สำคัญที่พบเป็นหลักฐานในเมืองกำแพงเพชรถึงความสำคัญทางศาสนา (Kamphaeng Phet Cultural Council, 2011)

ส่วนในสมัยอยุธยาได้ลดบทบาทฐานะลงเป็นหัวเมืองชั้นโท และในปีพุทธศักราช 2109 พระมหาธรรมราชาโปรดให้เทครัวชาวเมืองเหนือไปอยุธยา ทั้งพิชณุโลก กำแพงเพชร สุโขทัย พิจิตร ทำให้เมืองเก่ากำแพงเพชรถูกทิ้งร้างประมาณ 200 ปี ส่วนในช่วงสมัยธนบุรีกำแพงเพชรไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก เพราะเกิดศึกสงครามพม่ามาตีทัพเป็นสงครามใหญ่ ในยุคปัจจุบันคือสมัยรัตนโกสินทร์นั้น เมืองซากังราวมีการพัฒนาในหลายๆ ด้านโดยเจ้าเมืองพระยากำแพงเพชร จนมาถึงในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จมาประพาสต้นที่จังหวัดกำแพงเพชร ได้กล่าวไว้ในหนังสือ พระราชนิพนธ์ประพาสต้นและได้กล่าวถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมือง มีกำแพงล้อมรอบ และมีการเปลี่ยนชื่อเป็นเมืองกำแพงเพชรในยุคหลัง (Kamphaeng Phet Cultural Council, 2011)

จากยุคสมัยประวัติความเป็นมาของเมืองกำแพงเพชรที่กล่าวไปข้างต้นตั้งแต่ยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์จะเห็นว่ามีเหตุการณ์ต่างๆ ที่สำคัญและเรื่องราวของการก่อสร้างเมืองโบราณที่สำคัญในแต่ละช่วงยุคสมัย ในงานวิจัยนี้ ทำการศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ซากังราวจากเมืองลูกหลวงสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะเน้นในการศึกษาเมืองกำแพงเพชรหรือชื่อเดิมว่าเมืองซากังราวในสมัยสมัยสุโขทัยจนถึงยุคปัจจุบัน โดยเน้นที่ สมัยสุโขทัยเป็นหลัก เป็นยุคที่แสดงถึงความเจริญสูงสุดของเมืองกำแพงเพชร จากข้อมูลข้างต้นนั้นปรากฏหลักฐานอยู่ในประวัติศาสตร์ไทยไม่น้อยกว่า 700 ปี ซึ่งตามประวัติศาสตร์กล่าวว่า กำแพงเพชรเป็นเมืองหน้าด่านของสุโขทัย มีฐานะเป็นเมืองลูกหลวงและมีเมืองบริวารที่สำคัญรายล้อมอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น เมืองไตรตรังษ์ เมืองคนตี เมืองโกสัมพี เมืองนครชุม เมืองบางพาน เมืองเทพนคร เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันมีหลักฐานโบราณสถานที่เหลืออยู่แสดงให้เห็นว่าเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

ด้านวัฒนธรรมของทั้ง 5 เมืองโบราณนั้นจะมีมรดกวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) และจับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) ผู้วิจัยนำเสนอศักยภาพที่แสดงอัตลักษณ์ของแต่ละเมือง ดังนี้

1. ศักยภาพของอัตลักษณ์เมืองโบราณไตรตรึงษ์ที่สำคัญ คือ วัดวังพระธาตุ ซึ่งเป็นสถานปฏิบัติธรรมและเรียนรู้ด้านสถาปัตยกรรมในสมัยสุโขทัยบริเวณวัดวังพระธาตุ มีโบราณสถานที่สำคัญ ได้แก่ พระอุโบสถ เจดีย์และวิหาร มีมาตั้งแต่สร้างวัดและค่อนข้างมีความสมบูรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์หรือเจดีย์ทรงดอกบัวตูม ที่เป็นศิลปะสมัยสุโขทัย วิหารเก่าโบราณ เหลือแต่ฐานของวิหาร เป็นอิฐมีเสาเป็นศิลาแลง และด้านหน้าเป็นองค์หลวงพ่อดำซึ่งเดิมมีแต่เศียร ปูนปั้นมีลักษณะหน้ายิ้ม หูยาน แต่ปัจจุบันได้มีการหล่อเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นสีขาวเต็มองค์ และนำขึ้นไปประดิษฐานบนวิหารเก่าโบราณ โบสถ์ซึ่งภายในมีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ และมีศาลท้าวแสนปมบริเวณตรงข้ามวัดวังพระธาตุ ซึ่งเรื่องท้าวแสนปมเป็นตำนานที่มีชื่อเสียงเป็นเรื่องตำนานที่เล่าต่อมาเป็นเวลานาน (Arnamwat, T., 1985 & Sornchu, R., 2015) ซึ่งปัจจุบันมีรูปปั้นจำลองท้าวแสนปมอยู่ 2 บริเวณ บริเวณแรกภายในวัดวังพระธาตุ และอีกบริเวณเป็นศาลที่สร้างขึ้นตรงข้ามวัดวังพระธาตุ

รูปที่ 3 ศาลท้าวแสนปมและรูปปั้นท้าวแสนปม

2. ศักยภาพของอัตลักษณ์เมืองโบราณเทพนครที่สำคัญ คือ คูเมืองเก่าโบราณ ซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของเมืองในอดีตแต่ปัจจุบันถูกทำลายเป็นคูคลองและพื้นที่เกษตรกรรม ภายในเมืองเทพนครมีวัดที่สำคัญคือ วัดเทพนคร ตั้งอยู่หมู่ 4 บ้านเทพนคร ตำบลเทพนคร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เริ่มก่อตั้งและสร้างเป็นสำนักสงฆ์ ปี พ.ศ. 2506 ปัจจุบันวัดแห่งนี้จะเป็นศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมของชุมชน และเมื่อนักท่องเที่ยวผ่านไปมาจะแวะมานั่งสักการะพระสองพี่น้องซึ่งเชื่อว่าเป็นพระสององค์แรกที่มาบวชภายในวัด นอกจากนี้ยังมีภาพวัดที่สวยงามภายในโบสถ์เป็นเรื่องราวของตำนานท้าวแสนปมระหว่างเมืองไตรตรึงษ์กับเมืองเทพนคร

รูปที่ 4 ภายในวัดเทพนคร

3. ศักยภาพของอัตลักษณ์เมืองโบราณคดีที่สำคัญ คือ วัดปราสาท ตั้งอยู่ในหมู่ 2 บ้านโคนใต้ เป็นวัดที่เป็นศูนย์กลาง ศูนย์รวมของชุมชนคนตีและแหล่งเก็บรวบรวมโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ ไว้เป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไว้ภายในวัด

รูปที่ 5 หลวงพ่อโตวัดปราสาท

นอกจากนั้นยังมีหลวงพ่อโตวัดปราสาท สถานที่สำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของกำแพงเพชร และมีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดปราสาทที่เก็บรวบรวม โบราณวัตถุ พระพุทธรูปโบราณ สมุดโบราณบันทึกตำรายาสมุนไพร คัมภีร์ไล่ผี และบันทึกกฎหมายโบราณเอาไว้ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ มีศาลพ่อขุนศรีอินทราทิตย์โดยมีความเชื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์มีถิ่นกำเนิดที่เมืองคนตี

4. ศักยภาพของอัตลักษณ์เมืองโบราณบางพานที่สำคัญ คือ ซากเมืองโบราณ จะอยู่บริเวณเขานางรองจะมีฐานพระพุทธรูปแต่ปัจจุบันได้ย้ายไปไว้พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่กรุงเทพฯ ในการเดินขึ้นไปบริเวณเขานางรองทางเดินเป็นหินยังไม่ค่อยสะดวกมากนักและป้ายในการสื่อความหมายส่วนใหญ่จะเลือนหายไม่ค่อยชัดเจนไม่สามารถอ่านเรื่องราวของโบราณสถานได้แม้แต่อย่างใด แต่ข้างบนยอดเขาค่อนข้างทัศนียภาพสวยงามเห็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีถนนสายประวัติศาสตร์

ที่สำคัญที่เชื่อมเมืองขากังราวหรือเมืองกำแพงเพชรถึงจังหวัดสุโขทัย เรียกว่า “ถนนพระร่วง” ในอดีตมีความเชื่อว่าสร้างขึ้นในสมัยพระมหาธรรมราชาลิไทย เป็นถนนที่มีตำนานพระร่วง และเป็นเส้นทางที่เดินทัพพระร่วงจากศรีสัชนาลัยเมืองสุโขทัยถึงเมืองกำแพงเพชร ซึ่ง 2 ข้างทางถนนจะมีเมืองที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หลายเมืองด้วยกันเชื่อมเมืองมรดกโลกไว้ด้วยกัน ด้วยอารยธรรมสมัยสุโขทัยมีเรื่องราวของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีความเป็นอยู่เป็นระยะทาง 123 กิโลเมตร สำหรับอำเภอพรานกระต่ายจะผ่านตำบลเขาคิริส ตำบลถ้ำกระต่ายทอง และตำบลวังตะแบก (Pamkatai District Office, 2003)

5. ศักยภาพของอัตลักษณ์เมืองโบราณโกสัมพี มีการพบซากของเมืองโบราณอยู่รอบๆ บริเวณศาลรูปปั้นท้าวเวสสุวรรณ ซึ่งศาลนี้เป็นสถานที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญของชุมชนโกสัมพี เมื่อชาวบ้านที่อยู่อาศัยในเขตเมืองโกสัมพีขับรถผ่านก็จะส่งสัญญาณบิปรถรถเปรียบเสมือนเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้านคู่มือเมืองของชุมชน ประชาชนที่ตำบลโกสัมพีมีทั้งชาวไทยพื้นถิ่นที่ราบและชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ ประกอบด้วยเผ่าปากกัญญา หรือกระเหรี่ยง และเผ่าม้ง ซึ่งทำให้วัฒนธรรมที่เมืองโกสัมพี มีความแตกต่างในเรื่องของภาษา ประเพณีและวัฒนธรรม

รูปที่ 6 ศาลท้าวเวสสุวรรณ ที่บ้านคลองเมืองนอก ตำบลโกสัมพี

จะเห็นได้ว่าเมืองโบราณขากังราวนั้นมีอัตลักษณ์ที่มีความสำคัญในอดีตและยังมีการสืบทอดมาถึงในปัจจุบันซึ่งถือว่ามีศักยภาพของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และนักท่องเที่ยวสามารถมาเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และทำกิจกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ต่อยอดจากกิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิตของชุมชนซึ่งเป็นวัฒนธรรมสืบทอดภูมิปัญญามาจากอดีต เช่น การจักสานตะกร้าไม้ไผ่ ทำเป็ลญวน การทอผ้า หรือทำเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ในกิจกรรมเหล่านี้สามารถทำเป็นกิจกรรมที่เป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้ร่วมกันมีความผูกพันทำให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

รูปที่ 7 ภูมิปัญญาการเรียนรู้การทำเปลยวน

ในส่วนของคุณข้อมูลด้านปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามทำให้ทราบการจัดกิจกรรมและเส้นทาง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในจังหวัดกำแพงเพชร โดยเก็บข้อมูลจากสถานที่ที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจุดมุ่งหมายหลักของจังหวัดกำแพงเพชร คืออุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร เป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิง ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 20–29 เป็นส่วนใหญ่ การศึกษาปริญญาตรี และเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทเป็นส่วนใหญ่ โดยเดินทางมาจากกรุงเทพฯ เพื่อเรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และทัศนศึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยการเดินทางจะเดินทางส่วนมากปีละครั้งถึง 2–3 ครั้งต่อปี ซึ่งในการเดินทางมาแต่ละครั้งจังหวัดกำแพงเพชรจะไม่ใช่อุทยานปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว ส่วนทัศนคติต่อการพึงพอใจการจัดเส้นทางเชื่อมต่อกับอุทยานประวัติศาสตร์กับเมืองโบราณที่มีความสำคัญ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาอยู่ที่จังหวัดกำแพงเพชรมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและนำเสนอเส้นทางทั้งหมด 5 เส้นทาง ซึ่งเส้นทางตัวอย่างที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจมากที่สุดอยากมาเที่ยวเพื่อเชื่อมต่อกับอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรคือ โปรแกรมที่ 2 เมืองคนตีช่วงเช้า ไหว้พระ เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์บ้านปราสาท ภายในมีพระพุทธรูปสีลาที่คนกำแพงเพชรเชื่อว่าสวยที่สุดในสมัยสุโขทัย พระเครื่องรางที่สำคัญและตำราสมุนไพโรราณ เป็นต้น นอกจากนั้นบริเวณในวัดยังมีศาลรูปปั้นจำลองพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ซึ่งเชื่อว่าต้นกำเนิดอยู่ที่นี้ และเคยเป็นเส้นทางที่รัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสต้น นอกจากนั้นยังมีการเรียนรู้กิจกรรมของชุมชนที่เป็นวิถีชีวิตที่ยังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน เช่น เรียนทำกระถางจากยางรถยนต์ เรียนรู้การทำขนมไทยทองม้วนและข้าวเกรียบโบราณ เรียนรู้การทำผ้าและกระเป๋าสาน เป็นต้น

2. แนวทางการนำอัตลักษณ์ของเมืองชากรุงในในฐานะเป็นเมืองลูกหลวงเพื่อใช้ในการพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับจังหวัดกำแพงเพชรในปัจจุบัน ซึ่งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์สามารถนำมาแสดงความสำคัญอัตลักษณ์ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Heritage) ด้านโบราณสถาน วัด เมืองโบราณที่ยังหลงเหลือเป็นหลักฐานบางส่วน ในส่วนของวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Heritage) ยังมีบางส่วนวิถีชีวิตที่สืบทอดมาจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันเช่นประเพณี ภาษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบดั้งเดิม (Authentic) และบางส่วนเป็นวัฒนธรรมที่มีความเป็นร่วมสมัย

สืบทอดมาในช่วงสมัยต่างๆ และมีการบริหารจัดการของชุมชนและหน่วยงานระดับท้องถิ่นเข้ามา มีส่วนร่วม ซึ่งในส่วนนี้สามารถพัฒนามาในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นในส่วนของกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเรียนรู้กับชุมชน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จนเกิดความผูกพันร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนดังที่นักวิจัยทำการศึกษานำอัตลักษณ์ความเป็นเมืองซากังราวมาสู่การกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และสืบทอดวัฒนธรรมของท้องถิ่น และเข้าใจความสำคัญของเมืองซากังราวหรือเมืองกำแพงเพชรมากขึ้นและในแง่ของความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวที่นั่นจะเห็นได้ว่าเมืองกำแพงเพชรค่อนข้างมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ แต่ควรมีการวางแผนเพื่อพัฒนาทำการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักเมืองโบราณทั้ง 5 ของเมืองกำแพงเพชรและเชื่อมโยงเส้นทางหลักกับพื้นเมืองโบราณอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยทำการศึกษาศาภาพของบริบทของเมืองด้านเศรษฐกิจ สังคม และศักยภาพของเมืองโบราณทั้ง 5 ด้านสังคม ชุมชน ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมซึ่งมีความสำคัญและมีอัตลักษณ์เฉพาะ ของแต่ละชุมชนโบราณจะเห็นได้ว่าเมืองโบราณซากังราวมีอัตลักษณ์เฉพาะของเมืองในสมัยสุโขทัย ซึ่งในบางส่วนแหล่งโบราณ วัตถุจะแสดงความเป็นยุคสมัยสุโขทัยและยุคสมัยอยุธยา อาจกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบศิลปะเฉพาะของเมืองกำแพงเพชร แต่มีบางส่วนที่สร้างในยุคสมัยต่อมาจึงมีรูปแบบเปลี่ยนไปในด้านวิถีชีวิตความเป็นอัตลักษณ์ของเมืองทั้ง 5 ที่ผู้วิจัยทำการศึกษานั้นสามารถพัฒนาในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ซึ่งในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามยูเนสโก Unesco, 2015 และ Wisudthiluck, S. et al, (2012) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องเป็นการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนระหว่างคนในชุมชนท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความผูกพันซึ่งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมวิถีชีวิตท้องถิ่น และนอกจากนั้นริชาร์ดส์ และ เรย์มอนด์ (Richards & Raymond, 2000) ได้เสนอว่าการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะเป็นการนำความคิดสร้างสรรค์และคุณลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นมาผสมผสานเข้ากับความคิดสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) ศักยภาพในการสร้างสรรค์ (Creative Potential) นักท่องเที่ยวจะมีโอกาสใช้และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเองร่วมกับชุมชนในระหว่างการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่แหล่งท่องเที่ยวจัดหาไว้ให้ 2) การเข้าร่วมกิจการ (Active Involvement) นักท่องเที่ยวจะเข้าร่วมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์กับคนในชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด มีความผูกพันกับชุมชนและวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างแท้จริง 3) การมีประสบการณ์กับคุณลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยว (Characteristic Experiences) เน้นการเชื่อมโยงกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวเข้ากับคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว และฝังรากลึกแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ลงไปในวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ (Identity) ของท้องถิ่น เป็นผลให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้และสร้างสรรค์ต่อไป 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ร่วม (Co-Creation) เป็นแนวทางที่ทำให้นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนมีความคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน และใช้ความรู้ของตนเองในการสร้างสรรค์หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกับคนในท้องถิ่น ซึ่งจะแสดงถึงวิถีชีวิตของชุมชนและสิ่งดึงดูดใจความเป็นอัตลักษณ์ของเมืองโบราณทั้ง 5 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเมืองซากังราวในอดีต

ในส่วนของการจัดการในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การรองรับนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตามทฤษฎี Dickman (1996) และ Middleton & Clarke (2001) ตามหลักของ 5As ซึ่งสามารถวิเคราะห์ ความพร้อมในองค์ประกอบต่อไปนี้ที่มีด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม (Attractions) และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Activities) ที่มีศักยภาพเป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว และหน่วยงานภาครัฐกำลังให้การสนับสนุนส่งเสริมในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดก โลกและเขตเมืองโบราณที่มีชีวิตเช่นนครชุม คนที โกสัมพี ไตรตรึงษ์ เทพนคร แต่ละชุมชนมีเรื่องราวสามารถใช้การสื่อความหมายในท้องถิ่นและการเล่าเรื่องราว (Storytelling) ในการเชื่อมโยงเรื่องราวให้เป็นที่รู้จัก ของนักท่องเที่ยวในส่วนของที่พัก (Accommodations) และการเข้าถึง (Accessibilities) และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenities) ในพื้นที่ก็มีความพร้อมสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี มากทั้งที่พักที่เป็นลักษณะรีสอร์ท โฮมสเตย์ และโรงแรมสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่ที่พักมีอยู่จำนวนมากบริเวณริมแม่น้ำท่าบลนครชุมและภายในเขตตำบลในเมืองซึ่งราคา ไม่สูงมากนัก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวางแผนให้เป็นลักษณะการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยให้ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ ในเรื่องของการท่องเที่ยวเอง แต่ให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาดำเนินการสนับสนุนในช่วงแรกหรือจัดเป็น โครงการนำร่อง ทั้งนี้จะต้องมีการประสานกับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทั้งหมด เช่น ที่พักโรงแรมและรีสอร์ท ร้านขายของที่ระลึก ผู้ประกอบการและชุมชนที่อยู่ในเขตแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ ทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดกำแพงเพชร
2. ควรมีการประสานกับบริษัทนำเที่ยวที่กรุงเทพฯ ที่นิยมพานักท่องเที่ยวเดินทางผ่านจังหวัด กำแพงเพชรเพื่อให้ทราบรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยว
3. ควรส่งเสริมการทำโฆษณาและการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวเชิง สรรสร้างเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ต้องขอขอบคุณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในการสนับสนุนให้ทุนวิจัย และบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องอัตลักษณ์ซากงราวจากเมืองลูกหลวงสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

References

- Arnamwat, Tanom. (1985). **Thailand's History from its Beginning to the End of Ayutthaya**. Bangkok: Faculty of Social Science, Srinakharinwirot University.
- Dickman, S. (1996). **Tourism: An Introductory Text**. 2nd ed. Sydney: Hodder Education.
- Kamphaeng Phet Cultural Council. (2011). **Analysis Research Transmit Inscriptions found in Kamphaeng Phet**. Kamphaeng Phet: Kamphaeng Phet Cultural Council. (in Thai)
- Middleton, V. T. C. & Clarke, J. R. (2001). **Marketing in Travel and Tourism**. 3rd ed. Oxford: Reed Elsevier PLC Group.
- Ministry of Tourism and Sport. (2012). **National Tourism Development Plan. 2012–2016**. Bangkok. (in Thai)
- Pankatai District Office. (2003). **Pankatai Abode**. Kamphaeng Phet. (in Thai)
- Richard, G., & Raymond, C. (2000). Creative Tourism. *ATLAS News*, 23, 16–20.
- Sornchu, Rungrean. (2015). **Chakangrao Storytelling: Kamphaeng Phet History from Stone Age–Present (From Seminar and Review on 27–28 September 2015)**. Kamphaeng Phet: The Cultural Promotion Fund at Kamphaeng Phet Province. (in Thai)
- Somnuxpong, Suprapa. (2007). **Sustainable Tourism Management: A Conceptual Approach to Kamphaeng Phet Historical**. Master's Thesis in Arts, Thammasat University.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2013). **Creative Tourism**. Retrieved February 24, 2015, from http://www.creativetourism.com/c_main/about.html.
- Wisudthiluck, Suddan.et al. (2012). **Creative Tourism**. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization).